

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

the not yet said). Het boek is op zichzelf een treffend voorbeeld hiervan. Het schept een veilige ruimte voor de eigen moeilijke en kwetsbare verhalen. Het lezen van dit boek dwingt je onvermijdelijk tot eigen associaties en reflecties. Het laat je niet onverschillig. Al lezende vraag je je wel voortdurend af wat fictie is en wat werkelijkheid. Dat blijft onduidelijk, ondanks het stellende woord vooraf en het

naschrift, maar juist daarin schuilt de kracht van het boek. Het geeft ook mooi aan dat we niet moeten zoeken naar 'de waarheid'. Maar dat we moeten stilstaan bij de verhalen die verteld worden in therapie. Dit is, kortom, geen boek met antwoorden, maar een gedurfd boek vol met vragen.

Chris Noorduyn & Gilbert Lemmens

TREATING INFIDELITY: THERAPEUTIC DILEMMAS AND EFFECTIVE STRATEGIES

Gerald R. Weeks, Nancy Gambescia & Robert E. Jenkins (2003).
New York/London: W.W. Norton and Co, pp. 224, ISBN 0-393-70388-6

De titel van dit boek, 'behandeling van ontrouw', is veelzeggend en suggereert een parallel met zoiets als behandeling van kanker of een longontsteking, dat wil zeggen van een levensbedreigende, in dit geval relatiebedreigende ziekte. De auteurs openen hun boek met een definitie van ontrouw als een schending van het impliciete of expliciete contract dat partners met elkaar gesloten hebben over de emotionele en/of seksuele exclusiviteit. Een van de partners (in de voorbeelden zijn het soms beide partners) schendt de intimiteitsovereenkomst niet alleen door met een derde een seksueel contact aan te gaan, maar ook door emotioneel intiem te zijn met een ander, door cyberseks te hebben of pornografie te 'consumeren'.

Kernelement van de door de auteurs voorgestane therapeutische strategie is dat de ontrouwe partner zijn of haar rela-

tie met de derde volledig beëindigt. Pas als die stap gezet is, kunnen contextuele aspecten en andere relatieproblemen aan de orde komen. Men kent slechts twee uitkomsten: of beide partners herijken hun relatie en zweren iedere ontrouw af, of men gaat scheiden. Dit manifesteert zich ook in de therapeutische modaliteit die gekozen wordt. Men begint met enkele sessies met beide partners tezamen, waarin beider motivatie om te werken aan de onderlinge relatie zo goed mogelijk wordt afgetast. De therapeuten peilen beider engagement aan de relatie, en stellen dat gelijk aan hun commitment aan de therapie. De therapeuten stellen nadrukkelijk dat voortzetting van de paarsprekken alleen zin heeft als de ontrouwe partner volledig breekt met haar of zijn ontrouwe gedrag. Zolang dat niet het geval is, wordt beide partners individuele therapie aangeboden, door dezelfde therapeut (de tekst is hierin niet zo expliciet maar alles wijst wel in die richting; anderszins wordt niet nadrukkelijk stilgestaan bij mogelijke complicaties van een dergelijke opzet). In dit licht past ook een tweetal hoofdstukken over vergeefsgeschiedenis. De bedrogen partner wordt,

nadat de ontrouwe partner oprecht spijt heeft betuigd en nadat er voldoende ruimte is geweest voor het uiten van boosheid en gekwetstheid, gestimuleerd om te vergeven. Het belang van deze stap en de condities die daarvoor vervuld moeten zijn, worden uitvoerig weergegeven.

Het boek opent met een beschrijving van diverse soorten ontrouw en vervolgens wordt stilgestaan bij een aantal uit de literatuur bekende typologieën van overspel, zoals conflictvermijdende, intimiteitvermijdende, lege-nest-affaires en seksuele verslavingsaffaires. Een overzicht van onderzoeksresultaten naar het vóórkomen van ontrouw, vooral in de zin van buitenechtelijke relaties en seksuele contacten, ontbreekt niet, evenmin als beschouwingen over allerlei motieven en ontrouwbevorderende situaties. Ook wordt stilgestaan bij de emoties die de ontrouw oproepen, zowel bij de bedrogen partner als ook bij degene die ontrouw is geweest of nog is. Ondanks alle feiten en typologieën miste ik een verdiepende en meer afstand nemende beschouwing over functie en betekenis van ontrouw in de partnerrelatie. Het blijft allemaal wat steken in de descriptieve sfeer.

Een hoofdstuk gewijd aan therapeutische dilemma's leidt, op bijna de helft van het boek, de gedeelten over de therapie zelf in. In dit dilemmahoofdstuk gaat het onder andere over de tegenoverdracht, de neiging partij te kiezen voor de bedrogen partner, maar ook tot zwart-wit denken, de eigen kwetsbaarheid als therapeut etc. Tevens wordt stilgestaan bij de ethische aspecten van de vertrouwelijkheid: wat te doen als een van de partners jou als therapeut informeert over ontrouw waarvan de partner nog niets weet? De auteurs bepleiten dat de therapeut het geheim niet ont-

hult, maar er zorg voor draagt dat de betrokkene zijn of haar eigen verantwoordelijkheid voor eigen daden neemt, binnen een bepaalde tijdslimiet.

Uitgangspunt is dat zelfonthulling een essentieel onderdeel van vertrouwensopbouw in de relatie is.

Vervolgens komt de therapie aan de orde, waarvan ik belangrijke elementen al in het begin van deze recensie uiteengezet heb. Ter aanvulling kan nog vermeld worden dat er, na het verwerken van de ontrouw binnen de relatie, in de gesprekken wordt stilgestaan bij reeds veelal vóór de ontrouw bestaande problematische aspecten binnen de relatie, zoals gebrekkige communicatie, slecht omgaan met meningsverschillen en conflicten, en angst voor intimiteit.

Het boek is consequent in zijn benadering, maar ook in zijn beperking. Het gaat zonder enige relativering over de ideale, romantische relatie en typeert ontrouw herhaaldelijk als het meest ontwrichtende gebeuren in een partnerrelatie. Het gaat ook uit van therapeuten die weten wat goed voor je is, die deskundig zijn en heel veel vragen stellen, niet om de partners aan het denken te zetten maar om zelf, als deskundigen, goed geïnformeerd te zijn en goed te kunnen sturen. Er staan ook zeer veel tips en raadgevingen voor de therapeut in dit boek, maar geen enkel illustrerend protocol, wel globaal beschreven voorbeelden van hoe partners verstrikt kunnen raken in zichzelf en elkaar.

Er staan in dit boek stellig vruchtbare ideeën en voor therapeuten houvast gevende opvattingen, maar voor mij zijn de auteurs wat te veel gevangen in de door henzelf gesignaleerde tegenoverdrachten en te weinig afgestemd op de cliënten zelf en hun levensontwerp. Of stoorde ik mij

te veel aan de Amerikaanse, puriteinse mentaliteit?

Inhoudelijk heb ik moeite met het zo centraal stellen van het ontrouwgebeuren, zonder dat dit vanaf het begin gedefi-

nieerd wordt als manifestatie van problematische kanten in de partnerrelatie.

Han Blankstein

ONDANKS DE LIEFDE. HOE OVERLEEF JE EEN LIEFDESAFFAIRE?

Maureen Luyens en Alfons Vansteenwegen (2003). Tielt: Lannoo, pp. 199, ISBN 90-209-5382-6, € 16.95

Het boek van Luyens en Vansteenwegen heeft hetzelfde thema - ontrouw in de partnerrelatie - als het hierboven besproken boek, maar is in twee opzichten contrasterend. Is het boek van Weeks e.a. vooral bestemd voor therapeuten, dit boek is primair bedoeld voor partners zelf die geconfronteerd worden met een derde in hun relatie. Maar er is ook een contrast in benadering. Is het de Europese kijk na die van Amerikaanse therapeuten?

Enkele jaren terug beschreven Luyens en Vansteenwegen (1999) een eigen vijf-fasemodel bij relaties met derden in *Systeemtherapie*. Toen was hun bedoeling vooral de hulpverleners handvatten aan te reiken bij de begeleiding van individuen of echtparen bij wie een relatie met een derde in het spel is. Hiermee bedoelen ze niet het eenmalige 'slipper-tje', een prostitueebezoek of een puur emotionele verliefdheid die iemand in zichzelf beleeft, maar een belangrijke, gevoelsmatige, intieme en seksuele relatie van een zekere duur van een van de partners (binnen een samenleefrelatie) met

een derde waarin heel wat tijd wordt geïnvesteerd. Nu wordt dit verhaal overgedaan, maar dan in boekvorm en voor het grote publiek. Dat beide auteurs zich niet voor het eerst aan dit onderwerp wagen, daarvan getuigen hun talrijke andere boeken over relaties: *Liefde is een werkwoord*, *Liever vrijen*, *Liefde vraagt tijd* en *Liefde na verschil*. Toch verschilt dit boek wezenlijk van de andere. Niet de partnerrelatie staat centraal, zoals in de vorige boeken, maar de relatie met de derde.

Het boek is opgebouwd uit twee delen. Het eerste deel definieert en informeert over relaties met derden. Verschillende vormen van ontrouw worden opgesomd en recent onderzoek wordt kritisch aangehaald. Enkele feiten: een op de vier mannen en een op de acht vrouwen heeft binnen het huwelijk ooit seksuele omgang met iemand anders dan de eigen partner. Dit genderverschil neemt echter in meer recent onderzoek af. In het jaar 2000 is 5% van de bevolking in Nederland en België vreemdgegaan. Slechts 15% van degenen die hun partner voor een derde verlaten, blijkt achteraf ook met die derde gehuwd te zijn of samen te leven. Verder blijkt een relatie met een derde zeer ingrijpend voor beide partners. Een verzwakt zelfbeeld, geschokt zelfvertrouwen en verlies aan verbondenheid worden vaak door de